

СТУДЕНТИ ИЗ ЗЕМЉЕ И РЕГИОНА МОГУ ДА СТЕКНУ МАСТЕР ДИПЛОМУ НА ПОМОРСКОМ ФАКУЛТЕТУ У КОТОРУ

Заштита и управљање морем

Академски последици Поморског факултета у Котору труде се да уз техничке ресурсе и усклађивање наставних планова и програма, стално осавремењују наставне потенцијале и методе, како би својим студентима омогућили да сеобразују у складу са европским стандардима. Набавили су најсавремену опрему за извођење практичних вјежби и подстицање иновација код студената, уз учешће признатих предавача из Европске уније и шире. Успјели су да обезбиде средства за набавку пловила и опремање VR изложбеног простора посредством Intereg IPA SVCHR-BA-ME кроз пројекат „Заштита подводног насеља кроз дигитализацију и валоризацију као нови облик туристичке понуде - WRECKSAALL“, те да ажурирају и надограде постојећих симулатора у циљу праћења параметара квалитета ваздуха у Бокогорском заливу кроз пројекат ERASMUS+ BLUEWBC, као и за реализацију многих других активности.

„Да се континуирано ради на уклађивању наставних пракси са признатим међународним високообразовним институцијама потврђује и пројекат „Развој регионалног заједничког мастер програма за заштиту и управљање морском средином - MER&M“, финансиран кроз програм ERASMUS+ изградња капацитета у високом образовању, који је званично започео са реализацијом 15. јануара ове године. Као једини координаторски пројекат Универзитета Црне Горе из овог позива, MER&M пројекат јединствен је такође по својој идеји да се студентима из земље и региона пружи прилика да стекну мастер диплому на заједничком интердисциплинарном студијском програму на енглеском језику „Заштита и управљање

Мр Радмила Гагић

морском средином“, саопштила је мр Радмила Гагић за „Дан“. Истиче да је током 2019. и 2020. године Факултету одобрено за финансирање укупно седам нових међународних пројеката, међу којима је и „Одрживи развој Плаве економија кроз високо образовање и иновације у земљама Западног Балкана - BLUEWBC“, финансиран кроз програм ERASMUS+ изградња капацитета у високом образовању, чији је циљ допринос одрживости Плаве економије кроз оснаживање иновативних и предузетничких вјештина студената основних и мастер студија у Црној Гори и Албанији. Поморски факултет Котор, Универзитета Црне Горе, као најстарија високообразовна институција у поморству у Црној Гори, последњих десет година свог рада усмјерио је у правцу осавремењавања наставних капацитета и метода према праксама из земаља ЕУ и шире. Од 2010. године започео је деценија међународне сарадње која је била кључна за позиционирање Поморског факултета међу најпризнатијим институцијама високог образовања у овој области. То је свакако утицало да један од циљева Стратегије развоја Факултета за период 2019-2024. године буде велики број новоодобрених пројеката, како међународних, тако и националних.

М.Д.П.

ЕВРОПСКИ САВЕТ ЗА ИНОВАЦИЈЕ

За револуционарне иновације

Европска комисија објавила је прве позиве у оквиру двије шеме Европског савјета за иновације (EIC): EIC Accelerator и EIC Pathfinder. Финансијским средствима у износу већем од милијарду еура настоји се помоћи расту новоснованих предузећа, као и малих и средњих предузећа (MSP) која имају потенцијал за постизање изванредних

резултата. Више од половине средстава биће уложено у револуционарне иновације у различитим областима, а 495 милиона еура намијењено је за иновације којима се подстицају Европски зелени план, као и дигиталне и здравствене технологије, објавио је ресор науке Министарства пројекте, науке, културе и спорта (МП-НКС).

С.Ђ.

НАУЧНИЦИ РАДЕ НА ДНК АНАЛИЗИ НОВЕ ВРСТЕ ПУЖА ОТКРИВЕНОГ КРАЈ ПОДГОРИЦЕ, У БАНДИЌКИМ ИЗВОРИМА, И НАЗВАНОГ ПО ПРОСЛАВЉЕНОМ ТЕНИСЕРУ

Travunijana djokovici јединствен као и Новак

Сада радимо на великом пројекту који ће укључити и професоре и докторанде из Црне Горе, Србије, Пољске и Словачке, када ћемо урадити детаљну ДНК анализу комплетног генома пужа са циљем да откријемо када је ова врста настала – казао је за „Дан“ проф. Владимир Пешић

Регионом је одјекнула вијест да су научници проф. др Владимир Пешић са природно-математичког факултета Универзитета Црне Горе и словачки биоспелеолог Јозеф Грего, открили нову врсту пужа којем су дали име по Новаку Ђоковићу – Travunijana djokovici.

Јединственој врсти пужа дали смо име у част Новака Ђоковића, јер су нас мотивисали ентузијазам и енергија којим први рекет свијета плијени. Ријеч је о једној од најређих врста можда и на свјетском нивоу, тако да је дефинитивно јединствен. Сада радимо на великом пројекту који ће укључити и професоре и докторанде из Црне Горе, Србије, Пољске и Словачке, како бисмо урадили

Бријеско врело у селу Бандићи, удје је пронађена нова врста пужа

Проф. Владимир Пешић

детаљну ДНК анализу комплетног генома пужа са циљем да откријемо када је ова врста настала, казао је за „Дан“ проф. Владимир Пешић.

Он је за наш лист изнио податак да се претпоставља да је врста пужа Travunijana djokovici настала прије неколико милиона година. Проф. Пешић је нагласио да ће управо ова врста ендемске шкољке помоћи научницима да разјасне како се одвијао процес настанка живог свијета и колонизације динарског подручја, које је јединствено.

Нова шкољка Travunijana djokovici је откривена у Бандићким изворима, којима припадају и Мареза и Бандићко око, а

Пуж Travunijana djokovici

ова јединствена станишта су данас значајно угрожена, па се надамо да ће име новооткривеног пужа, Travunijana djokovici, помоћи да се сама врста очува као и ова јединствена станишта – поручио је да наш лист проф. Владимир Пешић.

Пуж Travunijana djokovici је једна од најинтересантијих врста која насељава подземна станишта крашког подручја Црне Горе и једна од најређих врста на свјетском нивоу, па је тиме „јединствена као и Новак“, истакао је проф. Пешић. Пешић је најавио да ће у наставку истраживања ове јединствене врсте пужа учествовати 10 до 12 професора и докторанада из Црне Горе, Пољске, Словачке и Србије. Научни рад о открићу нове врсте пужа пронађене крај Подгорице објављен је у међународном часопису „Subterranean Biology“.

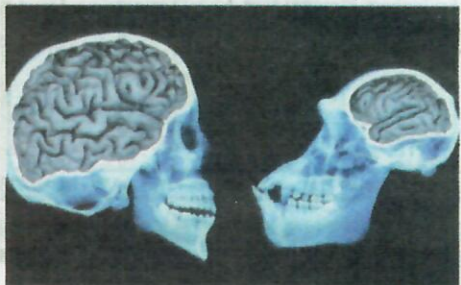
С.Ђ.

ОПОВРГНУТА ДОСАДАШЊА ТЕОРИЈА О РАЗВОЈУ РОДА „НОМО“

Модерни мозак млађи за милион година

Мозак модерног човјека млађи је него што се досад претпостављало и развио се вјероватно прије милион и по година, односно након што су се људи усправили на двије ноге, тврде научници. Овим се оповргава досадашња теорија по којој се претпостављало да се модерни мозак развио на почетку постојања рода „Homo“, дакле прије отприлике 2,5 милиона година, рекао је палеоантрополог са пиришког универзитета Кристоф Золикофер, један од аутора студије објављене у часопису „Science“.

Золикофер и његова колегиња Марсиа Понсе де Леон проучавали су фосилизиране лобање из Африке, из Грузије и са острва Јава и открили да се та еволуција моз-

Докази о за милион година дужем развоју мозга човјекових предака

га збила много касније, прије између 1,7 и 1,5 милиона година.

Пошто се мозгови не могу фосилизирати, једини начин да се установи њихов развој проучавање је трагова које су оставили у лобањи. Научници су зато направили вирту-

елни ендокаст, одјевак мозга, попуњен оним што је у давно било у лобањама.

Код људи је Броцино подручје, фронтални дио мозга који управља говором, пуно већи него одговарајући дио мозга великих човјеколиких мајмуна, рекао је Золикофер.

Проширење тог подручја резултира помицањем свега што се налази иза.

Проучавајући лобање из Африке научници су потврдили да су узорци стари око 1,7 милиона година још увијек имали чеони режањ карактеристичан за човјеколике мајмуна, што је, казао је Золикофер, било велико изненађење.

Сад знамо да су у дугој еволуцијској историји наши први представници били копнени двоношци мајмуноликог мозга – истакао је он.

Али млађи афрички фосили, стари отприлике 1,5 милиона година, имали су карактеристике модерног људског мозга. То значи да се еволуција мозга догодила између та два датума у Африци, наводи се у студији.